

روش تحقیق

www.ketab.ir

پدیدآورندگان: محمدرضا علیان نژادی، خلیل گولیوند

سرشناسه: علیان‌نژادی، محمدرضا، ۱۳۵۱

عنوان و نام پدیدآور: روش تحقیق پدیدآورندگان: محمدرضا علیان‌نژادی، خلیل گولیوند ویراستار: خلیل گولیوند

مشخصات نشر: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء (ص)، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۸۰ صفحه، مصور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۵-۰۳۲-۵: ۱۱۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: تحقیق-روش‌شناسی

یادداشت: کتابخانه

شناسه افزوده: گولیوند، خلیل، ۱۳۶۰

شناسه افزوده: تهران: ارتش، قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء (ص)

رده‌بندی کنگره: ۱۲۹۲ ۱۸۰/۵۵/۱ Q

رده‌بندی دیویی: ۰۰۱/۳۲

شماره کتاب شناسی ملی: ۲۷۶-۶۲۵

عنوان: روش تحقیق

پدیدآورندگان: محمدرضا علیان‌نژادی، خلیل گولیوند

ویراستار: خلیل گولیوند

طراح جلد و صفحه‌آرا: سعید جعفری

ناظر نشر: نورالدین گنج‌خانلو

مدیر برنامه‌ریزی: محمود حجازی

ناشر: قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء (ص) آجا

چاپ: مرکز مطالعات راهبردی ق پ ه خ (ص) آجا

صحافی: مرکز مطالعات راهبردی ق پ ه خ (ص) آجا

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۵-۰۴۴-۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۳

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، بزرگراه بسیج، بلوار هجرت، قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء (ص) آجا، مرکز مطالعات راهبردی

تلفن: ۳۵۹۲۲۳۳۰ (۰۲۱) - دورنگار: ۳۳۲۴۰۴۶۸ (۰۲۱)

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول.....
۱.....	کلیات و تعاریف.....
۱.....	۱-۱- بحثی درباره شناخت:.....
۳.....	۱-۲- انواع دانش و علم:.....
۴.....	۱-۳- تحقیق و تعریف آن:.....
۸.....	۱-۴- صفات و شرایط محقق:.....
۱۶.....	۱-۵- دشواری‌های تحقیق:.....
۲۳.....	۱-۶- هدف در تحقیق:.....
۲۳.....	۱-۷- دسته‌بندی اغراض و اهداف:.....
۲۵.....	۱-۸- خصایص اهداف:.....
۲۶.....	۱-۹- اهداف مرحله‌ای:.....
۲۷.....	فصل دوم.....
۲۷.....	اصول و برنامه روش تحقیق.....
۲۹.....	۲-۱- انتخاب و تنظیم موضوع تحقیق:.....
۲۹.....	۲-۲- منابع و مراجع انتخاب موضوع تحقیق:.....
۳۱.....	۲-۳- اشتباهات رایج در تنظیم موضوع تحقیق:.....
۳۲.....	۲-۴- روش علمی تحقیق:.....
۳۲.....	۲-۵- تعریف مسئله :.....
۳۴.....	۲-۶- شناخت مسائل:.....
۳۵.....	۲-۷- منابع مسائل تحقیق:.....
۳۷.....	۲-۸- ملاک انتخاب مسائل تحقیق:.....
۴۰.....	۲-۹- احتیاجات تحقیق:.....
۴۱.....	۲-۱۰- پیش‌بینی امکانات:.....
۴۵.....	فصل سوم.....
۴۵.....	عناصر اصلی روش تحقیق.....

۴۷	۱-۳- تنویری:
۵۰	۲-۳- فرضیه:
۵۶	۳-۳- روش سنجش فرضیه:
۵۸	۴-۳- متغیر و انواع آن:
۶۹	۵-۳- تبدیل مفاهیم به شاخص‌ها:
۷۱	۶-۳- تعریف عملیاتی متغیرها:
۷۴	۷-۳- اندازه‌گیری:
۷۶	۸-۳- ترکیب شاخص‌ها:
۷۸	فصل چهارم
۷۸	عناصر طرح تحقیق
۸۰	۱-۴- طرح تحقیق و ضرورت آن:
۸۱	۲-۴- هدف طرح تحقیق:
۸۲	۳-۴- فایده طرح تحقیق:
۸۳	۴-۴- مسائل مورد نظر در طرح تحقیق:
۸۴	۵-۴- خصایص یک طرح خوب:
۸۵	۶-۴- طراحی ساختار تحقیق (اصول ده‌گانه):
۸۶	۷-۴- اصول ده‌گانه:
۹۲	فصل پنجم
۹۲	مراحل روش تحقیق
۹۴	۱-۵- انتخاب مسئله:
۹۵	۲-۵- امکان مطالعه:
۹۷	۳-۵- تعریف و تشریح مسئله:
۹۹	۴-۵- عامل زمان و مکان:
۱۰۰	۵-۵- تهیه و تنظیم فرضیه:
۱۰۱	۶-۵- بکار بردن فرضیه:
۱۰۲	۷-۵- جمع‌آوری اطلاعات:
۱۰۲	۸-۵- طبقه‌بندی اطلاعات به دست‌آمده:
۱۰۵	۹-۵- مطالعه اطلاعات و تشخیص روابط علت و معلول:

۱۰-۵	تعیین اعتبار و نقد فرضیه‌ها:	۱۰۸
۱۱-۵	تهیه فیش و فهرست‌های موضوعی:	۱۰۹
۱۲-۵	مسئله فهرست موضوعی:	۱۱۱
۱۳-۵	مرحله دشوار در تحقیق:	۱۱۵
۱۴-۵	تهیه فیش:	۱۱۶
۱۵-۵	چه مطالبی را یادداشت کنیم:	۱۱۶
۱۱۸	فصل ششم	
۱۱۸	روش‌های جمع‌آوری اطلاعات	
۱-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده:	۱۲۰
۲-۶	معایب روش مشاهده:	۱۲۲
۳-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه:	۱۲۴
۴-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه:	۱۲۷
۵-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق استفاده از کتابخانه:	۱۲۹
۶-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش آماری:	۱۳۱
۷-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش برون‌فکنی:	۱۳۳
۸-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق مطالعه موارد خاص:	۱۳۴
۹-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش جامعه‌سنجی:	۱۳۵
۱۰-۶	جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش تجربه و آزمایش:	۱۳۶
۱۳۸	فصل هفتم	
۱۳۸	انواع روش‌های تحقیق	
۱-۷	تعریف روش:	۱۴۰
۲-۷	روش‌های علمی و غیر علمی:	۱۴۲
۳-۷	انواع روش‌های تحقیق:	۱۴۳
۱۴۴	منابع و مراجع	

پیشگفتار:

پیشرفت علوم از نیمه دوم بیستم معادل تمام دوران گذشته است این توسعه و پیشرفت در دنیای غرب با استفاده از پژوهش و بررسی‌های مستند و دقیق بوده است روح علمی یعنی همان شناختن و دریافتن عمیق روش‌هاست یعنی کشف روش نو و خارج شدن از جهل و نادانی. رشد و توسعه علوم از سویی نتیجه تفسیر جایگاه انسان در عالم و از سوی دیگر مدیون ابداع و توسعه روش‌های متنوع و دقیق علمی در انجام دادن پژوهش در رشته‌های مختلف علمی است. بشر به دلیل به ارضای کنجکاوی و آگاهی از رموز و نیاز به رفع احتیاجات زندگی ناچار بوده هر چه بیشتر بداند هر چه زیادتر اطلاعات خود را گسترش دهد و برای کسب آگاهی و معلومات روش‌ها و ابزار متناسبی را ابداع کرده است تا بتواند جهان را آنطور که هست بشناسد کاربرد روش‌های تحقیق در قلمرو و علوم از دوران گذاشته همواره مورد توجه دانشمندان و محققان بوده است کسب معلومات نیاز به ابزار و روش و آگاهی دارد و بنابراین پژوهشگران و دانشجویانی که می‌خواهند بدانند و مجهولی را کشف نمایند باید از روش‌های تحقیق آگاهی یافته و فنون کشف واقعیت‌ها و شناخت حقایق را فرا گیرند.

هدف این کتاب کمک به دانشجویان، پژوهشگران و محققین در جهت درک و فهم روش‌های علمی تحقیق است که به نحوی بتوانند مسائل پژوهشی خود را با موفقیت به پایان رسانند و روند پژوهش و مراحل گوناگون فرایند تحقیق از مفهوم سازی موضوع پژوهش تا تفسیر یافته‌ها را فراگیرند. امید است این مختصر که مضمون از خطا نیست بتواند پژوهشگران را در رسیدن به حقیقت مسائل و طالب علمی کمک کند.